

נְטִילַת יָדִים
לפני הסעודה

טמאת הידים

תקנו חכמים לטול ידים לפני אכילת לחם, ושני טעמים נאמרו לתקנה: **הטעם הראשון**: משום סרף תרומה. כלומר, כדי שהכהנים יתרגלו לטול את ידיהם לפני אכילת התרומה, תקנו חכמים שכל ישראל יטלו את ידיהם לפני הסעודה, ועל ידי כך מנהג הנטילה ישתרש בקרב כל ישראל, והכהנים יתחזקו לטול ידים לפני אכילת תרומה.

ואף שפיוס בית המקדש חרב, וכבר הרבה דורות הכהנים לא אוכלים תרומה מפני הטמאה, תקנת הנטילה לא בטלה, מפני שאנו מקוים שבמהרה יבנה בית המקדש ועלינו להיות מוכנים ורגילים במנהגי הטהרה.

הסעם השני: מפני שהידיים שלנו נוגעות לפעמים במקומות שיש בהם זעה או במקומות מטנפים, ולא ראוי לאכול בידים מזהמות. כדי לשמור על הסהרה והקדשה של האכילה, תקנו חכמים נטילת ידים לפני הסעודה. ואפילו מי שידיו נקיות, כגון שזה עתה רחץ אותן במים וסבון, צריך לטול את ידיו לפני אכילת הלחם, כדי לטהר ולקדש אותן לקראת הסעודה.

מי צריך לטול?

דוקא מי שאוכל מן הלחם צריך לטול ידים, ואפילו אם לא יגע בידיו בלחם אלא יאכל אותו בסכין ומזלג או שאדם אחר יאכל אותו, בכל זאת חיבו אותו חכמים לטול ידים. אבל אדם שאינו מתכוון לאכול בעצמו, אפילו אם יגע בלחם כדי להאכיל אדם אחר

– אינו צריך לטול ידים. כי תקנת הנטילה נועדה לטהר ולקדש את האדם לקראת האכילה, ולכן רק מי שעומד לאכול בעצמו צריך לטול את ידיו.

מקום הנטילה

צריך לטול את כל כף היד, מקצות האצבעות ועד למקום שבה היד מתחברת בו לגרוע.

אמר רב חסדא על עצמו, שהיה נוהג לטול קדיו בשפע מים ובזכות זה זכה לעשירות.

פניני, אתה יכול להחזיק ולשפוך לי על הידיים?

לא צריך להגזים, הכוונה היא שלא לקמץ, אלא יטול בשפע של מים את כל היד

לפיכך, ראוי להדר לשפוך מים בשפע על כל כף היד, ולא לקמץ ולטול את האצבעות בלבד. אמנם בשעת הדחק, כאשר יש רק קצת מים, או כאשר יש פצעים בכף היד, אפשר לסמוך על הדעה המקלה ולטול את האצבעות בלבד בברכה.

רבי עקיבא מוסר נפשו על דברי חכמים

עד שלא נותר בהם
שעור מספיק
לנטילה ושתייה.

העדיף רבי עקיבא להשתמש באותם המים לנטילה ולא לשתייה.

ואף שמצד הדיון, במצב של אונס כזה היה פטור מנטילת ידים, העדיף רבי עקיבא להחמיר על עצמו ולסכן כמעט את נפשו בצמא, ובלבד שיקים את דברי חכמים שתקנו לטול ידים לפני הסעודה. על ידי מסירות נפשו למד רבי עקיבא את כלנו עד כמה חשוב לדקדק בקיום דבריהם של חכמים.

דבר שטבולו במשקה

האוכל למשל ענבים או תפוחים שנשארה עליהם רטיבות אחר ששטפו אותם – ישנו ספק אם צריך לטול ידים לפני אכילתם, ולכתחלה צריך לטול ידים בלא ברכה.

אמנם למעשה, רוב האנשים נוהגים שלא לטול ידים לפני אכילת מאכלים שיש עליהם רטיבות. ויש להם על מה לסמוך, כיון שיסוד נטילת ידים מדברי חכמים, וכמו בכל ספק שבדברי חכמים, כך גם בדין זה, ההלכה בדברי המקל.

שעור האכילה

=

להלכה, גם מי שמתכוון לאכול שעור קטן של לחם צריך לטול ידים,

אבל את הברכה יברך רק מי שמתכוון לאכול לחם כשעור ביצה.

ברוך... על
נטילת ידיים

=

=

וכל אדם מכיר את גדלה של הביצה, ואם להערכתו יש בלחם שהוא מתכוון לאכול כמו נפח של ביצה - יברך על הנטילה.